

Список використаних джерел

1. Зовнішня торгівля України: стат. зб. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 101 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

*Колупаєв Юрій Борисович,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Регулювання ринку фінансових послуг (далі РФП) повинне передбачати встановлення правил інвестиційного процесу, обов'язкових як для дрібних, так і для великих інвесторів. Висока якість фінансових активів підвищує якість ринку і тим самим стимулює економічне зростання. Добре врегульований РФП, по-перше, знижує загальний ризик, який міжнародні інвестори пов'язують з конкретною країною; по-друге, є незамінним інструментом для залучення в процес економічного розвитку всього обсягу заощаджень населення; по-третє, підвищує динамічність системи та її репутацію, що дуже важливо для схвалення населенням ринкових нововведень.

Державне регулювання діяльності з надання фінансових послуг здійснюється відповідно до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» через: ведення державних реєстрів фінансових установ та ліцензування діяльності з надання фінансових послуг; нормативно-правове регулювання діяльності фінансових установ; нагляд за діяльністю фінансових установ.

Структура органів державного регулювання та нагляду за ринком фінансових послуг має два рівні [6]:

- а) законодавчий рівень:
  - ◆ Верховна Рада України;
- б) виконавчий рівень:
  - ◆ Кабінет Міністрів України;
  - ◆ центральні органи виконавчої влади загального регулювання та нагляду (Антимонопольний комітет України, Державна податкова адміністрація України, Державна служба статистики України);
  - ◆ спеціальні центральні органи виконавчої влади (Національний банк України, Національний комітет з регулювання ринку фінансових послуг України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України, Міністерство фінансів України);

◆ органи місцевого самоврядування (органи державної реєстрації суб'єктів господарювання).

Виходячи з міжнародно визнаної класифікації видів фінансових послуг, РФП України щодо регулювання та нагляду можна умовно поділити на сегменти:

- ◆ ринок банківських послуг;
- ◆ фондовий ринок;
- ◆ ринок страхових послуг;
- ◆ ринок послуг інших небанківських фінансових установ.

Державне регулювання РФП здійснюють установи[5]:

- а) щодо ринку банківських послуг – Національний банк України (НБУ);
- б) щодо ринку цінних паперів та похідних цінних паперів – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКУПФР);
- в) щодо інших ринків небанківських фінансових послуг – спеціально впроваджений орган виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг – Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг;
- г) щодо діяльності учасників ринку фінансових послуг – Антимонопольний комітет України та інші державні органи.

Існують основні положення законів України, постанов Верховної Ради та Указів Президента України, що безпосередньо стосуються РФП, а саме:

1. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [1].
2. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні».
3. Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні».
4. Постанова Верховної Ради України «Про Концепцію функціонування і розвитку фондового ринку України».
5. Указ Президента України «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії» та ін.

Чинне законодавство містить основні положення, що захищають право інвестора та накладають на емітента обов'язки щодо розкриття інформації.

Поліпшенню регулювання ринку фінансових послуг та нагляду за діяльністю фінансових установ сприяють саморегульовані організації. Цілі самоорганізації збігаються з цілями державного регулювання РФП та нагляду за діяльністю фінансових установ. Сьогодні на ринку фінансових послуг України існують кілька форм самоорганізації:

1) саморегульовані організації професійних учасників фондового ринку (далі СРО), які можна розділити на СРО, створені професійними учасниками організаторів торгівлі цінними паперами, а також СРО, створені реєстраторами та зберігачами цінних паперів;

2) самоврядні організації (СВО), які створені у вигляді об'єднань, що здійснюють координацію діяльності своїх учасників без права втручання в їхню діяльність та без реальних повноважень щодо регулювання та нагляду.

Саморегулювання учасників ринку фінансових послуг сприяє пристосуванню функцій регулювання та нагляду до швидкозмінного бізнес-середовища. При саморегулюванні норми поведінки розробляють самі учасники ринку фінансових послуг, які добре знають особливості цього ринку та можуть зробити переваги від регулювання та нагляду найбільш ефективними [6].

Проте поряд з позитивними тенденціями залишається низка невирішених проблем у регулюванні ринку фінансових послуг, а саме:

- наявність факторів великих ризиків для інвесторів, позичальників та інших користувачів фінансових послуг;
- слабка координація дій органів державного регулювання та нагляду між собою, а також цих органів із правоохоронними органами та саморегульованими організаціями;
- недостатність капіталу та низький рівень професійної підготовки працівників значної частини небанківських фінансових установ;
- відсутність прозорого законодавства та якісної системи обліку, звітності, розкриття інформації та нагляду діяльності небанківських фінансових установ;
- недостатній обсяг повноважень органів державного регулювання та нагляду з застосуванням санкцій та притягнення до відповідальності юридичних та фізичних осіб за порушення законодавства;
- недостатній розвиток нормативно-правової бази, на основі якої має встановлюватись відповідальність за правопорушення на ринку фінансових послуг.

Отже, для розв'язання цих проблем потрібно забезпечити проведення активної державної політики, спрямованої на подальший розвиток системи регулювання ринку фінансових послуг та нагляду за діяльністю фінансових установ.

Список використаних джерел

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III.
2. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 10.02.2006 р. № 523/06-ВР.
3. Основні засади розвитку саморегулювання на фондовому ринку України : затверджено рішенням ДКУПФР від 22.11.2001 р. № 350.
4. Державне регулювання розвитку фондового ринку та управління державними нормативними правами / за ред. І. Розпутенка, Б. Лессера. – К. : К.І.С., 2004 – 253 с.
5. Калашнікова Т. В. Фінансовий ринок : навч. посібник. Кнів. Хай-Тек Прес. 2008.
6. Сич Є. М., Ільчук В. П., Гавриленко Н. І. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Кнів. Центр учбової літератури. 2012.
7. Еш С. М. Фінансовий ринок : навч. посіб. Кнів. Центр учбової літератури. 2011.
8. Науменкова С. В., Міщенко В. І. Валюта і валютна політика : навч. посібник. Кнів: Знання. – 2010. – 84 с.